

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

558.

Povinnost, uložená zaměstnavateli v § 1154 b) obč. zák. zaniká, dostal-li zaměstnanec dříve, než onemocněl nebo utrpěl úraz, výpověď z práce. Rozh. vrch. hornického rozh. soudu z 29. III. 1935, Vhrs 76/35, Rozhledy č. 24/1935.

559.

Bylo-li ujednáno omezení doby pracovní vkládáním volných směn, nepřísluší zaměstnanci nárok podle § 1155 všeob. zák. obč. Rozh. vrch. soudu rozh. hornického z 31. V. 1935, Vhrs 72/35.

Zbývá tudíž rozhodnutí otázky, má-li žalobce nárok na mzdu za dny, ve kterých se těžba pro nedostatek odbytu uhlí nekoná, čili práce hornické z důvodu toho vkládáním t. zv. volných nepracovních směn přerušuje. Otázku tu nutno rozřešití záporně.

Napadený rozsudek ujišťuje, že se v posledních letech na žalovaném závodě nepracuje plně, že omezení provozu nejen na žalovaném závodě, nýbrž téměř na všech závodech nastalo nedostatkem odbytu uhlí. Jest také všeobecně známo, že v hornictví při dobývání uhlí vynechávají se některé směny, když následkem zmenšené potřeby uhlí a vyplývajícího z ní nedostatku není objednávek na uhlí, po případě, když jest odbyt menší. S tímto postupem souhlasí dělnictvo, dávajíce samozřejmě přednost tomu, aby veškeré dělnictvo dolu neslo společně břímě zmenšeného výdělku nastávajícího vkládáním volných směn, než aby větší jeho část byla z práce vypověděna. Žalobce, jak ze zjištění naříkaného rozhodnutí plyne, již po několik let zaměstnán jest na žalovaném závodě za právě vylíčeného omezení počtu směn. Žalobce takto mlčky (§ 863 všeob. obč. zák.), ale zřejmě dal najevo souhlas, že uzavírá smlouvu pracovní na dobu pracovní omezenou vkládáním volných směn. Nemůže tudíž právem žádati zaplacení mzdy za tyto volné směny, kdyžtě souhlasil, aby pracovní doba byla jím omezena. Žalobce nemůže se s úspěchem dovolávat předpisů § 1164 všeob. obč. zák. ustanovujícího, že práva zaměstnancova, plynoucí z § 1155 všeob. obč. zák. nemohou být pracovní smlouvou ani zrušena ani omezena.

Neboť byla-li, jak tomu jest v případě žalobcově, pracovní smlouva sjednána na kratší dobu pracovní, nepřísluší žalobci od počátku tohoto sjednání nárok podle § 1155 všeob. obč. zák. a nejde tudíž ani o zřeknutí předem, ani o vyloučení smlouvou služební.

Konečně budiž připomenuto, že kdyby zaměstnancům při hornictví přiznána byla náhrada mzdy za dny neodpracované pro nedostatek odbytu uhlí, byli by podnikatelé nuceni, propustiti trvale rozsáhlý počet dělníků. Sociálně politický účel, který sleduje ustanovení § 1155 všeob. obč. zák. zvrácen by byl takto v pravý opak.

560.

Povolila-li železnice podniku, ležiacemu u stanice, osobitné vrata v ohradě stanice a trpela-li, aby zaměstnanci podniku chodili nimi prez koľajnice, spoluzavinila úraz, prihodivši sa zaměstnancovi podniku na koľajniciach pri posunovaní; vlastné zavinenie poškodeného sprostuje ju len čiastočne objektivnej zodpovednosti. Rozh. nejv. soudu z 4. III. 1932, Rv III 208/31, Pravny Obzor 908.

561.

I. Nárok statkového úředníka na pensii, zakládající se na pensijním normálu řádu Malíčovských rytířů, nezankl tím, že statkový úředník byl propuštěn ze služby pro nepořádky, pokud se týče pro nepoctivost, dosáhl-li ještě před propuštěním nároku na pensii dovršením plných 35 služebních let. Jeho nárok na pensii nezankl ani tím, že má jiné výdělečné zaměstnání. II. Manžel není aktivně oprávněn k žalobě o určení pensijního vdovského nároku své manželky. Rozh. nejv. soudu z 25. II. 1935, Rv I 1061/27, Váž. obč. 12582.

562.

I. Pro živnostenský pracovní poměr lze platně ujednatí i vyloučení výpovědní lhůty.

II. Úmluva taková může se státi i mlčky jednaním, jež v úvaze všech okolností nedává rozumné příčiny k pochybnostem. Znaly-li obě strany, ujednávajíc pracovní poměr ve stavební živnosti, zvyklost, že se považuje výpověď za vzájemně vyloučenou, zařídily-li se podle ní a nejednaly-li ani o výpovědní lhůtě, daly najevo shodnou vůli, že pracovní poměr může býti zrušen bez výpovědi. Rozh. nejv. soudu z 2. III. 1935, Rv II 527/31, Váž. obč. 12411.

Ad I. Jádro sporu jest v otázce, zdali byl žalovaný oprávněn zrušiti pracovní poměr se žalobcem bez výpovědi. Není sporné, že tu jde o pracovní poměr podle živnost. řádu, pro nějž neplatí předpisy §§ 1158 až 1159 a) obč. zák. V § 77 živn. ř. jest ustanoveno, že, není-li o výpovědi nic jiného smluvno, platí čtrnáctidenní výpovědní lhůta. Dále stanoví § 72 živn. ř., že úprava poměru mezi živnostenskými podnikateli a dělníky jest předmětem volné dohody v mezích zákona. Z toho plyne, že pro živnostenský poměr pracovní lze platně ujednatí i vyloučení výpovědní lhůty. (Viz o tom rozhodnutí čis. 949, 2940 sb. n. s.*)

Ad II. Úmluva stran o vyloučení výpovědi při živnostenském poměru pracovním se může státi — jako jiná úmluva — nejen výslovně, nýbrž podle § 863 obč. zák. i mlčky takovým jednaním, jež v úvaze všech okolností nedává rozumné příčiny k pochybnostem. V souzené věci zastával žalovaný stanovisko, že ve stavební živnosti jest místně obvyklým vzájemně vyloučení výpovědi a že i při žalobcově přijetí do práce bylo to mlčky ujednáno. Odvolací soud vložil podrobně, že ve stavební živnosti jest vžitá zvyklost, že při ujednání pracovního poměru mezi staviteli a stavebními dělníky se má za to, že výpověď jest vzájemně vyloučena, a že tato zvyklost byla známa také žalobci jako staršímu muži, jenž pracoval po léta jako zedník. Proti tomu, že byla tato zvyklost žalobci známa, odvolání vůbec nebrojí, nýbrž jen dovozuje, že je tu použití ustanovení § 77 živn. ř., ježto nebylo mezi stranami o výpovědi nic ujednáno a ježto se v § 77 živn. ř. o zvyklostech

*) Váž. obč. 949 (rozh. nejv. soudu z 1. III. 1921, Rv I 131/21). Ustanovení § 77 živn. řádu, že lhůta výpovědní jest 14 dní, nebylo-li nic jiného ujednáno, připoustí nejen změnu lhůty výpovědní, nýbrž i vyloučení výpovědi dohodou stran. Ustanovení to platí pro služební (pracovní) poměr podle řádu živnostenského přes donucovací předpis § 1164 obč. zák. — Váž. obč. 2940 (rozh. nejv. soudu z 18. IX. 1923 Rv I 756/23, P. P. roč. IV, str. 15). Pro pracovní smlouvu v živnostenských podnicích neplatí ustanovení §§ 1158 až 1159 a) obč. zák. ve znění III. dílečiny novel.

a obyčejně vůbec nemluví. Jest ovšem správné, že podle § 10 obč. zák. lze ke zvyklostem hledět jen v případech, ve kterých se jich zákon dovolává, a že živnostenský řád se zmiňuje o místní zvyklosti jen v § 76, pokud jde o pracovní dobu v místě obvyklou, ale v souzené věci nemá být použito zvyklosti k doplnění nebo k výkladu zákonných předpisů, nýbrž uvedená zvyklost má tu význam jen jako okolnost, kterou jest podle druhého odstavce § 865 obč. zák. uvážiti při posouzení otázky, zdali mezi stranami došlo mlčky k dohodě o vyloučení výpovědi. Podle okolností odvolacím soudem uvedených jest oprávněn závěr, že obě smluvní strany, znajíce zvyklost, že při ujednání pracovního poměru ve stavební živnosti se považuje výpověď za vzájemně vyloučenou, zařídily se podle ní, proto ani nejednaly o lhůtě výpovědní a daly tak najevo svou shodnou vůli, že pracovní poměr může být zrušen bez výpovědi. Žalovaný byl tudíž oprávněn, aby žalobce propustil z práce, ač mu nedal čtrnáctidenní výpověď.

563.

I. Byl-li zaměstnanec v době výpovědní lhůty nemocen a práce neschopen, nemá nároku na náhradu mzdy za výpovědní lhůtu. II. Nárok na náhradu za výpovědní lhůtu zaniká po uplynutí 6 měsíců, počítaných od doby, kdy mohl být soudně uplatňován. Rozh. vrch. hornického rozh. soudu z 17. V. 1935, Vhrs 100/35.

Odvolatel se domáhá na odpůrkyni náhrady mzdy za 14denní výpovědní lhůtu, tvrdě, že byl odpůrkyni dne 11. dubna 1932 z práce bez výpovědi propuštěn. Aby mohl odvolatel požadovati na odpůrkyni náhradu za výpovědní dobu, k tomu bylo především třeba, aby po dobu tu byl k práci schopný, neboť dělník, jenž nemůže pracovati, nemá s výjimkou případů §§ 1156 a 1154 b) obč. zák., o které však u odvolatele nejde, právo na úplatu. Poněvadž však odvolatel sám doznává, že od 12. dubna do 2. května 1932 byl nemocen a bral nemocenskou, nepochybil soud první stolice nikterak, když odvolateli nárok na náhradu za dobu výpovědní, která spadá do doby jeho nemoci, upřel. Tvrdí-li odvolatel teprve u odvolání, že, ježto výpovědi ze služby nedostal, trvá jeho služební poměr dále, je to především novota, k níž v řízení odvolacím podle § 482 c. ř. s. hleděti nelze, a pak odvolatel přehlíží, že byl podle vlastního tvrzení dne 11. dubna 1932 z práce propuštěn. Tím však jeho služební poměr k odpůrkyni zanikl a nelze mluvit o tom, že dosud trvá.

Než, kdyby ani toho nebylo, nemohlo by být žalobě stejně vyhověno, poněvadž nárok na náhradu za výpovědní lhůtu zaniká po uplynutí 6 měsíců, počítaných od doby, kdy mohl být soudně uplatňován (§ 1162 b), d) obč. zák.) a odvolatel mohl nárok svůj tímto způsobem uplatnit do konce května 1932, učinil tak však teprve 10. ledna 1935, pokud se týče 28. prosince 1932, kdy nárok ten vznesl na mzdový výbor. Lhůta § 1162 d) je však lhůtou propadnou a nutno k ní hleděti z moci úřadu.

564.

V případě § 14 zákona nepřisluší obchodnímu pomocníkovi právo žádati předložení knih a dokladů, nýbrž se musí při zkoumání bilance omezit jen na číselný souhlas bilance s knihami a na výtky omylů nebo zřejmých nesprávností, vyjímajíc případy vědomě nesprávných zápisů. Rozh. nejv. soudu z 12. ledna 1935, Rv II 568/31, Váž. obč. 12.259.

I. Ustanovení § 1162 d) obč. zák. se vztahuje na nároky pro předčasné propuštění bez dodržení výpovědní lhůty a bez důležitého důvodu podle § 1162 b) obč. zák., nikoliv i na případy, kde byl služební poměr zrušen výpovědi. Pro nároky soukromého zaměstnance na zaplacení služebních požitků opřené o tvrzení, že daná výpověď nebyla platná a že služební poměr nebyl jí zrušen, platí podle § 1486, čís. 5 obč. zák., tříletá lhůta promlčení.

II. Ustanovení soukromého zaměstnance s vyloučením výpovědi, tedy na čas jeho života, lze považovati za ujednané jen tehdy, došlo-li to mezi smluvními stranami k výrazu tak jasně a zřetelně, že nemůže být nějaké pochybnosti o tom, že obě strany takové závazné ujednání skutečně zamýšlely. Z toho, že soukromý zaměstnanec byl ustanoven »definitivně«, neplyne ještě o sobě, že služební poměr jest ujednan s vyloučením výpovědi, tedy na doživotí. Rozh. nejv. soudu z 16. února 1935, Rv I 989/51, Soude. listy 1086.

Ad I. Pokud jde o posouzení věci po stránce právní (§ 505, čís. 4 c. ř. s.), je především uvést, že pro služební poměr žalobcův neplatí předpisy zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. z., nýbrž předpisy §§ 1153 až 1164 obč. zák. o smlouvě služební, neboť žalobce byl zaměstnancem živnostenského společenstva, které není kupcem a které nelze zařaditi ani do žádné skupiny závodů, podniků neb ústavů, uvedených v § 2 zákona, čís. 20/1910 ř. z.

Dovolání je přisvědčiti jedině v tom, že se na žalobní nárok nevztahuje ustanovení § 1162 d) obč. zák. a že tedy není správným názor odvolacího soudu, že tento nárok zanikl uplynutím propadné lhůty šestiměsíční. Ustanovení § 1162 d) obč. zák. se vztahuje na nároky pro předčasné propuštění bez dodržení výpovědní lhůty a bez důležitého důvodu podle § 1162 b) obč. zák., nikoliv i na případy, kde byl služební poměr zrušen výpovědi. Žalobce své nároky na zaplacení služebních požitků nevyvozuje z toho, že byl předčasně a bez důležitého důvodu propuštěn ze služby, nýbrž opírá je o tvrzení, že daná mu výpověď nebyla platná, a že služební poměr nebyl jí zrušen. Pro takové nároky platí podle § 1486, čís. 5 obč. zák., tříletá lhůta promlčení.

Ad II. Pro tento spor jsou rozhodnými tyto otázky:

1. zdali žalobcův služební poměr byl vypočetitelný a 2. zdali byla žalobci dána platná výpověď, zrušující jeho služební poměr.

Dovolatel vyvozuje nevypočetitelnost svého služebního poměru z toho, že jeho ustanovení tajemníkem Gremia obchodních jednatelů bylo definitivní. Avšak z toho, že soukromý zaměstnanec byl ustanoven »definitivně«, neplyne ještě o sobě, že služební poměr jest ujednan s vyloučením výpovědi, tedy na doživotí. Ustanovení soukromého zaměstnance s vyloučením výpovědi, tedy na čas jeho života, lze považovati za ujednané jen tehdy, došlo-li to mezi smluvními stranami k výrazu tak jasně a zřetelně, že nemůže být nějaké pochybnosti o tom, že obě strany takové závazné ujednání skutečně zamýšlely. Z pouhého udělení definitivy, není-li tu služebnímu řádu, který by tento pojem blíže vymezoval a který by zároveň náležitě stanovil vzájemné závazky zaměstnancovy, nelze ještě usuzovati, že definitivním

ustanovením byl ujednán služební poměr nevypověditelný, tedy doživotní. (Srovnej rozhodnutí č. 1498 a 5927 Sb. n. s.)*

566.

Předpis § 201 horn. zák. se nevztahuje na zedníka vyhlubovače, jenž byl zaměstnán u firmy, provádějící po živnostenskou práci, spadající v obor živnosti stavitelské. Lhostejno, že podle § 2 zák. ze dne 11. července 1922, č. 242 Sb. z. a n., podléhají pojistné povinnosti u báňských bratrských pokladen i dělníci zaměstnaní pracemi vyhlubovacími na dolech, a to i tehdy, jsou-li ve služebním poměru k podnikateli nehornického, který převzal výkon těchto prací ve vlastní režii. Rozh. nejv. soudu z 30. III. 1935, Rv I 1556/31, Váž. obč. 12476.

567.

I. Podle § 201 všeobecného horního zákona může být horník propuštěn z práce jen po 14denní výpovědi, pokud služební smlouva nebo služební řád nemají jiného ustanovení. II. Reversem možno sjednat s horníkem smlouvu příležitostnou také s vyloučením výpovědní lhůty. Rozh. vrch. hornického rozh. soudu z 17. V. 1935, Vhrs 99/35.

Odvolaatel je především na omylu, má-li za to, že mu ustanovení § 201 všeob. horn. zákona zaručuje za všech okolností právo na 14denní výpověď. Tomu není tak. Odvolatel má pravdu, že tento předpis stanoví, že dělník může ze služby vystoupiti nebo z ní být propuštěn jen po 14denní výpovědi, přehlídá však, že tento předpis, jak se z jeho úvodu podává, platí jen pro případ, že služební smlouva nebo služební řád nemá jiného ustanovení. V našem případě byl služební poměr mezi stranami upraven reversem z 5. dubna 1932, jehož pravost byla stranami ve sporu uznána. Tento revers nepřipouští však jiného výkladu, než že odvolatel byl přijat do práce jen přechodně, jak to má na mysli ustanovení § 1156 al 3 obč. zák., a že zrušení pracovního poměru výpověď předcházeti neměla. Ujednání takové je však platné, poněvadž nešlo o služební smlouvu, uzavřenou na neurčitou dobu, nýbrž o smlouvu příležitostnou, pro kterou ustanovení §§ 1158 al 4, 1159, 1159a) a 1159b) obč. zák., jež jsou podle § 1164 obč. zákona arci povahy nezměnitelné, neplatí. Proto je také lhostejno, bylo-li dělníkům odpůrkyniným po každé směně oznamováno, že mohou druhého dne zase přijíti do práce, neboť i když se tak, jak odvolatel namítá, nedělo, nedoznala tím původní smlouva o vyloučení výpovědi změny.

568.

Výpomocný zaměstnanec s denním platem nepodléhá kolektivní smlouvě zaměstnanců nemocenských pojišťoven. Individuální úmluva okresní nemocenské pojišťovny s jejím zaměstnancem o úpravě jeho služebních poměrů a požitků jest zásadně dovolena, třebaže se odchyluje ve prospěch zaměstnavatelky od kolektivní smlouvy. Usměnění o výpovědi zaměstnance, jež učinilo jen představenstvo okresní nemocenské pojišťovny za platnosti zákona ze dne 9. října 1924 č. 221 Sb. z. a n., nepozbylo účinnosti tím, že bylo provedeno teprve za platnosti zákona ze dne 8. listopadu 1928, č. 184 Sb. z. a n. Rozh. nejv. soudu z 16. II. 1935, Rv II 427/31, Váž. obč. 12564.

*) Váž. obč. 1498 (rozh. nejv. soudu z 14. II. 1922, Rv II 39/22). Z toho, že soukromému zaměstnanci byla udělena »definitiva«, ještě o sobě neplatí, že služební poměr jest ujednán na doživotí (§ 21 zák. o obch. pomoc.). Váž. obč. 3927 (rozh. nejv. soudu z 30. V. 1924, Rv I 684/24). Ustanovení definitivní není ještě o sobě ustanovením »na doživotí« ve smyslu § 21.

nosti tím, že bylo provedeno teprve za platnosti zákona ze dne 8. listopadu 1928, č. 184 Sb. z. a n. Rozh. nejv. soudu z 16. II. 1935, Rv II 427/31, Váž. obč. 12564.

569.

Nárok na odškodné, které je v § 75 zákona č. 329/1920, v doslovu zákona č. 220/1932 a ve vládním nařízení č. 305/1922, č. 318/1922 a č. 192/1924 přiznáno trvalým zaměstnancům na velkém pozemkovém majetku proti Státnímu pozemkovému úřadu (kolonisačnímu fondu), pozbyli-li bez své viny posavadní služby, nemá zaměstnanec, který po propuštění ze služby na velkém pozemkovém majetku není bez zaměstnání. Rozh. nejv. soudu z 23. II. 1935, Rv I 1061-51, Váž. obč. 12382.

Žalobce požaduje odškodné, které se v § 75 zákona č. 329/1920, v doslovu zákona č. 220-1922 a ve vládním nařízení č. 305/1922, č. 318-1922 a č. 192/1924 přiznává trvalým zaměstnancům na velkém pozemkovém majetku proti Státnímu pozemkovému úřadu, pokud se týče kolonisačnímu fondu, když bez své viny posavadní služby pozbyli. Povinnost žalované k odškodnění podle uvedených předpisů opírá žalobce o smlouvu ze dne 24. září 1926, o její odstavci V. Leč odvolací soud správně seznal a v napadeném rozsudku dovedl, že v uvedeném odstavci smlouvy převzetí povinnosti k žalobcem požadovanému odškodnění obsaženo není. Žalobce marně se snaží závazek žalované k odškodnění z uvedeného ustanovení smlouvy dovésti. Jeho vývod v tom směru nemají ve smlouvě a v zmíněném jejím odstavci podkladu. Jen nároky plynoucí ze služebního poměru, a to, jak rozuměti jest, z posavadního služebního poměru, a to proti zaměstnavateli převzala žalovaná v odstavci V. smlouvy ze dne 26. září 1926. Neprevzala však závazek, který zaměstnanec podle předpisů vpředu uvedených by po případě měl proti Státnímu pozemkovému úřadu nebo kolonisačnímu fondu. Ostatně žalobce nárok na odškodnění podle zmíněných předpisů by neměl proti žalované, nehledíc ani k tomu, že žalovaná závazek k odškodnění nepřevzala. Nárok na odškodnění mají totiž trvalí zaměstnanci na velkém pozemkovém majetku; k nim však podle § 1, poslední odstavec, nařízení č. 505/1922 nepatří zaměstnanci, kteří po svém propuštění ze služby na velkém pozemkovém majetku nejsou bez zaměstnání. O žalobci je prokázáno, že ještě, když byl ve službách u žalované, našel si placené (13.000 Kč ročně) zaměstnání u Zemědělské pojišťovny a že v tomto zaměstnání dosud je. Nárok na odškodnění podle toho žalobci nepřísluší.

570.

Určit výšku odměny za práci prez čas je ponechané volně dohode stran; zákon č. 91/1918 Sb. z. a n., nemá v tomto směre žádných ustanovení. Rozhodnutí nejv. soudu z 10. II. 1932 Rv III 495/31, Pravný obzor 876.

Bylo již opět vyloženo, že zákon, č. 91/1918 Sb. z. a n. upravuje jen některé otázky pracovního poměru a že tedy v otázkách jím nedotčených platí právo jinak platné, a že zákonem tím vyslovená povinnost k zaplacení práce přesčasné je provedením samozřejmé zásady, že také mzda, vyměřená podle určitých časových jednotek, musí být přiměřeně zvýšena, stoupl-li jich počet, protože jinak by pracující nedostal za svou práci žádné mzdy.

O tom, jakou mzdou a v jaké výši má být za-

placena práce přesčasná ve smyslu zákona č. 91/1918, není v tomto zákoně žádného ustanovení a tak platí v této otázce právní pravidlo ji obecně upravující, zejména zásadní pravidlo zákona č. 224/1922 Sb. z. a n., že určení mzdy je ponecháno volně dohodě stran (§§ 1, 2).

Taková dohoda tu je, neboť o žalobcově pracovním poměru je zjištěno, že byl po celý čas jeho zaměstnání u žalované společnosti upraven smlouvami ke spisům připojenými, a to tak, že po ukončení jednoho hospodářského roku se smlouva znovu ujednala po rok následující. V těchto smlouvách, jejichž obsah je nesporný, byla vždy určena jak práce, tak mzda žalobcova a v každé z nich je také dohoda o zaplacení práce přesčasné a to taková, že mzda ve smlouvě určená s příplatkem tu zmíněným je plnou úhradou i zvláštní práce, která se má konati přes pracovní dobu, jak je nebo bude určena zákonem nebo nařízeními.

Ve smlouvách z prvních let zaměstnání žalobcova u žalované společnosti — z let 1922/23 až 1925/26 — je o práci ujednáno, že trvá od východu do západu slunce s jediným omezením podle zákona, čl. XLV:1907, ve smlouvách pozdějších pak určuje se pevná míra práce skutečné a práce přípravné již se zřetelem k zákonu č. 91/1918, ale o zaplacení veškeré práce — i práce přes čas konané — je i tu úmluva již výše zmíněná.

Ze všech pracovních smluv je dále zřejmé, že žalobce byl vzat do služby jako strojník u parního pluhu a považován za hospodářskou čeleď pro polní hospodářství podle zákona, čl. XLV z r. 1907, čímž blíže určena jeho pracovní povinnost, jak ji této čeledi ukládá řečený zákon, t. j. práce podle potřeby polního hospodářství s povinným odpočinkem podle zvyku toho kterého kraje a přiměřeným běžnému hospodářskému období (§§ 18, 23 zákona, čl. XLV:1907).

Uvedený obsah a smysl pracovních smluv je rozhodným pro posouzení pracovní povinnosti žalobcovy, odměny za jeho práci a oprávněnosti žalobních nároků.

Jak doslovem, tak právě vyloženým smyslem smlouvy bylo zřejmě ustanoveno, že ani práce žalobcova není omezena na určitý pracovní čas, ani jeho mzda se nepočítá podle pevných časových jednotek, nýbrž že jeho práce se řídí potřebou hospodářství v tom kterém ročním období a rozumným ohledem na jeho pracovní schopnost a potřebu přiměřeného odpočinku, a že platem za veškeru práci je mzda určená jednak v penězích, jednak v deputátních přírodninách a příplatkem podle posledního článku 2. odstavce smlouvy, takže každý další doplatek je vyloučen.

Takováto dohoda o práci a mzdě není v rozporu se zákonem č. 91/1918, protože, jak již vyloženo, není v něm ustanovení, kterému by se přičila, naopak je v souhlase jak se zákonem č. 244/1922, tak zákonem čl. XLV:1907, které oba tu přicházejí v úvahu.

Jinaký právní názor odvolacího soudu, zejména i názor, jako by soud se stanoviskem zákona č. 91/1918 byl oprávněn přezkoumávati přiměřenost smluvené mzdy za práci trvající přes 8 hodin denně, nemá opory ani v tomto zákoně, ani v ostatním právu platném pro pracovní poměry souzeného druhu a je mylným.

Právě tak je bez příslušné skutkové opory závěr odvolacího soudu v rozsudku ničím neodůvodněný, že prý neúměrná odměna za práci přes čas byla pojata do smlouvy za účelem obcházení zákona o zaplacení práce přesčasné,

neboť pro tento závěr podle druhu služby žalobcovy a právního rázu souzeného případu chybí jakýkoliv podklad.

Není pochyby, že i sám žalobce rozuměl své pracovní smlouvě tak, jak výše vyložena. Násvědčuje tomu nejen to, že stejná ustanovení o vyloučení každé další mzdy, než jaká byla smlouvou určena, bylo vždy zase pojato do smlouvy, znovu ujednávané po ukončení právě prošlého hospodářského roku, ale i ta okolnost, že žalobce, jak sám přiznává, po celý čas svého zaměstnání u žalované společnosti nikdy se neucházel o mzdu za práci přes čas.

Jinaký výklad tohoto jednání žalobcova byl by v příkrém rozporu s požadavky poctivého právního styku.

571.

Nárok zaměstnance proti (bývalému) zaměstnavateli na náhradu škody, ježto zaměstnavatel opomenul vykonati přihlašovací povinnost, uloženou mu zákonem ze dne 9. října 1924, čís. 221 Sb. zák. a nař., jest uplatňovati na pracovním soudě.

V případě § 42 zák. o pracovních soudech jest příslušnost okresního soudu vylučná. Rozh. nejv. soudu z 25. II. 1933, R II 47/33, Váž. obč. 12387.

Žalobkyně se domáhá na žalovaných jako na svých bývalých zaměstnavatelích, u nichž byla zaměstnána jako služka, náhrady škody proto, že opomenuli vykonati přihlašovací povinnost, uloženou jim zákonem o sociálním pojištění ze dne 9. října 1924, čís. 221 Sb. z. a n. v doslovu zákona ze dne 8. listopadu 1928, čís. 184 Sb. z. a n. Jde tudíž zřejmě o spor, naznačený v §§ 1 a 2 e) zákona o pracovních soudech ze dne 4. července 1931, čís. 131 Sb. z. a n., totiž o spor ze služebního poměru, založeného soukromoprávní smlouvou, vzniklý mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, pro nároky, vzniklé z příslušnosti žalobkyně k sociálně pojišťovacímu ústavu, při čemž však věc nenáleží před obligatorní rozhodčí soudy sociálně pojišť. ústavů podle zák. č. 221/1924 Sb. z. a n. v doslovu zákona čís. 184/1928 Sb. z. a n., ježto sociálně pojišťovací ústav není tu stranou. Zákon ze dne 4. července 1931, čís. 131 Sb. z. a n., mabyvíší účinnosti dnem 1. ledna 1932, stanoví v §§ 1 a 4, že pro takové spory jsou vylučně příslušnými pracovní soudy, pokud se týká zvláštní oddělení okresního soudu pro spory pracovní. Pokud není pro ten který soudní okres zřízen pracovní soud, ani oddělení okresního soudu pro spory pracovní, náležejí tyto spory podle § 42 jmenovaného zákona k věcné příslušnosti okresních soudů, ať byla žaloba podána za trvání pracovního, služebního neb učebního poměru, či až po jeho skončení, a ať jest hodnota předmětu sporu jakákoliv. I příslušnost okresních soudů jest v těchto případech vylučná a dobrovolné podrobení se příslušnosti jiných soudů nemá právních účinků.

572.

K rozhodování o nározech podľa zákona z 18. marca 1921, č. 150 Sb. z. a n., je příslušný sborový súd (§ 15 cit. zák.) aj vtedy, žiada-li sa na miesto penzijných požitkov odbytné raz pre vždy. Rozh. nejv. soudu z 25. III. 1932, R III 95/32, Prawny Obzor 920.

573.

I. Proti usnesení rekursního soudu, jímž byla zamítnuta námitka věcné nepřislušnosti a vy-

sloveno, že k projednávání sporu jest věcně příslušným dovolaný krajský soud, nikoli pracovní soud, jest přípustný dovolací rekurs.

II. Ve sporu o žalobě vdovy po zaměstnanci na bývalého zaměstnavatele zesnulého manžela o náhradu škody pro nepřihlášení manžela k pensijnímu pojištění, není příslušným rozhodovati pracovní soud. Rozh. nejv. soudu z 2. II. 1953, R I 56/53, Váz. obč. 12.516.

Rekursní soud změnil usnesení prvního soudu, jímž bylo vyhověno námítce věcné nepřislusnosti, a vyslovil, že k projednání tohoto sporu jest věcně příslušným dovolaný krajský soud, nikoliv pracovní soud podle zákona ze dne 4. července 1951, čís. 151 Sb. z. a n. Předpis § 45, odst. 1., j. n. tu nepřichází v úvahu, neboť usnesení rekursního soudu není napadeno proto, že pro tuto právní věc jest odůvodněna příslusnost některého jiného sborového soudu neb některého okresního soudu, nýbrž jen proto, že přý o žalobě má rozhodovati soud pracovní, jímž by byl v tomto případě pracovní soud v T., zahájivší svou činnost podle § 1 a 4. odst. (1) vládního nařízení ze dne 1. prosince 1951, čís. 180 Sb. z. a n., již dnem 1. ledna 1952.

Dovolací rekurs je tudíž přípustný, ale nelze mu přiznati oprávněnost. V § 1, odst. (1) zákona ze dne 4. července 1951, čís. 151 Sb. z. a n., jest výslovně a jasně stanoveno, že pracovní soudy jsou výlučně příslušné rozhodovati o sporech z pracovního, služebního neb učebního poměru založeného soukromoprávní smlouvou, vzniklých mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, jakož i mezi zaměstnanci téhož zaměstnavatele. V § 2 jsou pak příkladmo uvedeny tak zv. pracovní spory, o nichž rozhodovati přísluší soudům pracovním, avšak i tam se hned úvodními slovy »V mezích ustanovení § 1« znova poukazuje na vymezení právě vytčené. Z toho plyne nepochybně, že ve sporu o žalobě, kterou podala žalobkyně jako vdova po zaměstnanci žalované firmy proti této firmě jako bývalé zaměstnavatelce svého zemřelého manžela, a kterou se domáhá náhrady škody pro nepřihlášení manžela k pensijnímu pojištění, není podle § 1, odst. (1) zákona, čís. 151/51 Sb. z. a n., příslušným rozhodovati soud pracovní, ježto tu zřejmě nejde o spor, který vznikl mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem anebo mezi zaměstnanci téhož zaměstnavatele. Nezáleží na tom, že žalobní nárok jest vyvozen z služebního poměru zemřelého manžela žalobkyně k žalované firmě, nýbrž rozhodné jest jen, že žalobkyně sama není a nebyla u žalované zaměstnávána a že spor nevznikl z jejího pracovního, služebního neb učebního poměru k žalované firmě. Není proto třeba obírat se otázkou, zdali žalobní nárok jest nárokem samostatným anebo odvozeným z práv, získaných zemřelým manželem žalobkyně.

574.

Stránám jest volno, by se v jednotlivém případě v obapolném srozumění vzdaly příslusnosti rozhodčího soudu, ujednaného v kolektivní smlouvě, a aby sporná věc byla vznesena na řádný soud. Pokud jest míti za to, že mezi stranami došlo k dohodě v tomto směru. Rozh. nejv. soudu z 20. I. 1953, R I 1144/52, Váz. obč. 12275.*)

*) Váz. obč. 2811 (rozh. z 10. VII. 1923, Rv 639/23). Rozhodčí soud kolektivní smlouvy zavazuje strany, které se jí dovolávají, třebas ke smlouvě nepřistoupily písemně. Zrušil-li rekursní soud v podružné otázce usnesení prvního soudu a nařídil mu, by jednal ve věci samé, jest ohledně podružné otázky přípustným dovolací rekurs, třebas nebyla vyhrazena pravomoc.

Rekursní soud vystihl zcela správně, že žalovanou firmou namítaná okolnost, že spor má býti rozhodnut podle kolektivní smlouvy soudem rozhodčím, odůvodňuje jen námitku nepřislusnosti řádného soudu, nikoliv nepřípustnost pořadu práva (srovnej rozhodnutí čís. 2811, 4957, 6183, 6754, 9150, 9751 Sb. n. s.). Z odstavce 7. kolektivní smlouvy plyne ovšem, že sporné případy, jež vzejdou z ujednání v ní obsažených, jest především předložiti písemně oboustranným tarifním komisím, a nemohou-li se strany potom shodnouti, že si zvolí po dvou zástupcích ze svých organizací jako rozhodčí soud, jemuž předsedá dočasný správce politické expositury a jehož rozhodčímu výroku se obě strany podrobí. Avšak rekursní soud správně uvedl, že přes to jest stranám volno, by se v jednotlivém případě v obapolném srozumění vzdaly příslusnosti rozhodčího soudu, ujednaného v kolektivní smlouvě, aby sporná věc byla vznesena na řádný soud. Že tomu tak jest, plyne ze zásady smluvní volnosti, jež jest uznána v platném právním řádu, a také judikatura nejvyššího soudu hájí stanovisko, že, pokud není v zákoně jinak ustanoveno, jest stranám přes to, že jsou členy organizací uzavřevších kolektivní smlouvu, nicméně volno, by si ujednaly individuální služební smlouvu odchýlnou od smlouvy kolektivní. (Viz zejména plenární rozhodnutí čís. 5479 Sb. n. s. a rozhodnutí čís. 5587 Sb. n. s.) Mohou-li si strany ujednatí individuální smlouvu služební, odchýlnou od kolektivní smlouvy, jest jim právě tak dovoleno, by dohodou vyloučily pro jednotlivý sporný případ i příslusnost rozhodčího soudu, ujednanou jinak v kolektivní smlouvě. Zbývá ještě zkoumati otázku, zdali v souzeném případě došlo k dohodě o tom, že žalobce má svůj sporný nárok vznést na řádný soud, nikoliv na soud rozhodčí podle odstavce 7. kolektivní smlouvy. V té příčině bylo zjištěno prvním soudem na základě výpovědí svědků, že Německý svaz obchodních a průmyslových zaměstnanců (D. H. V.) v zastoupení žalobcově zaslal sekretariátu pro průmysl, obchod a živnosti ve V. jako orgánu průmyslového svazu ve V., jehož členem jest žalovaná, dopis uplatňující žalobcovy nároky a že tento sekretariát odpověděl na to dopisem ze dne 25. února 1952, jehož obsah není sporný. Jde jen o jeho výklad, což jest věcí právního posouzení. V tomto dopisu oznamuje uvedený sekretariát, že žalovaná firma ohlásila vyrovnání, a doporučuje žalobci, hledíc k tomuto stavu věci, by své pohledávky vznesl na soud. Vykládá-li se obsah dopisu tak, jak to

Váz. obč. 4957 (rozh. z 22. IV. 1925, Rv II 79/25). Bylo-li v kolektivní smlouvě obecních zřízenců stanoveno, že pro veškeré spory dělnictva se zaměstnavatelem jest příslušnou paritní komise a výrok paritní komise, jímž potvrdila disciplinární propouštění zaměstnancovo, byl soudem pro formální vady zrušen, jest i pro napotomní nárok zaměstnancův proti zaměstnavateli na dodržení služební smlouvy a placení služebních požitků příslušnou paritní komise. Nejde tu o nepřípustnost pořadu práva, nýbrž o ujednanou příslusnost rozhodčího soudu.

Váz. obč. 6183 (rozh. z 20. VII. 1926, R I 620/26). Kolektivní smlouva zavazuje v ujednání o rozhodčím soudě zúčastněné strany, třebas ten který účastník nedal za svou osobu písemného souhlasu ku smlouvě o rozhodčím soudě, lež ve zvláštní úmluvě bylo výslovně vyloučeno ustanovení kolektivní smlouvy o rozhodčím soudě. Stanoví-li kolektivní smlouva příslusnost rozhodčího soudu pro »nesohody ze smlouvy a z pracovního poměru«, vztahuje se příslusnost rozhodčího soudu jak na spory za trvání pracovního poměru, tak i po jeho skončení řádným ukončením námezdního poměru neb předčasně. Byla-li žaloba z takového poměru přes to vznesena na řádný soud, jde o nepřípustnost řádného soudu, nikoliv o nepřípustnost pořadu práva.

odpovídá obvyklostem poctivého styku (§ 914 obč. zák. a čl. 279 obch. zák.), jest v něm spatřovati odmítnutí postupovati dále o žalobcových nárocích podle odstavce 7. kolektivní smlouvy, a zároveň doporučení, aby si je žalobce uplatnil u řádného soudu. Tak tomu právem rozuměl nejen svědek Alfred H. jako zástupce Německého svazu obchodních a průmyslových zaměstnanců, nýbrž i žalobce, jenž se podle toho zachoval. Žádná ze stran neuváděla, že sekretariáty v zastoupení oboustranných svazů nebyly oprávněny změnit pro tento případ ujednání odst. 7. kolektivní smlouvy o příslušnosti rozhodčího soudu způsobem i pro sporné strany závazným. Mohly-li svazy ujednati s právním účinkem pro své organizované členy příslušnost soudu rozhodčího (odst. 7. kolektivní smlouvy), mohly rovněž s účinkem pro své členy ustoupiti pro tento zvláštní případ od onoho ujednání a přenechati rozhodnutí tohoto sporu řádnému soudu.

575.

Jde o věc prázdninovou (§ 224, čís. 7 c. ř. s., nov. doslov), domáhá-li se žalobce na žalovaném, u něhož byl zaměstnán jako prozatímní správce lékárny, náhrady škody z důvodu, že mu dal bez vážné příčiny výpověď ze služebního poměru. Rozh. nejv. soudu z 16. III. 1953, Rv I 1918/51, Váž. obč. 12447.

576.

Zápornou určovací žalobou ve smyslu zákona ze dne 15. října 1925, čís. 217 Sb. z. a n., nemůže se domáhati obecní zaměstnanec nápravy proti tomu, že byl na základě kárného nálezu odložen jeho služební postup. Odčinění škody plynoucí obecnímu zaměstnanci z odložení postupu na základě kárného nálezu může se zaměstnanec domáhati žalobou o plnění. Jest proto nepřijatelná určovací žaloba (§ 228 c. ř. s.), domáhající se toho, aby bylo uznáno právem, že nález disciplinární komise, jímž byl žalobce vyloučen z postupu do vyšších požitků, byl vydán nepřávem a že žalovaná obec není oprávněna v důsledku tohoto nálezu odkládati žalobcův postup. Rozh. nejv. soudu z 31. III. 1953, Rv I 1542/51, Váž. obč. 12485.

577.

Na pohladávku, korej predmetom je služné alebo iné opakujúce sa dôchody, tedy tiež na pohladávku, korej predmetom je odpočívne, môže byť podľa povahy veci vedená exekúcia len, jestli je tu zabavitelne služné alebo iný zabavitelny dôchod. Nemožno žiadať exekúciu na čas služného alebo iných dôchodov, ktoré sa teprve stanú zabavitelnými ich zvýšením. Rozh. nejv. soudu z 16. III. 1952, R IV 19/52, Právny Obzor 915.

578.

Okolnost, že zaměstnanec obdržel od svého zaměstnavatele opětovně remuneraci za mimořádné práce ve službě, nemůže býti na závalu tomu, aby odměna ta byla uznána za příjem z mimořádného daru, který podle § 7, odst. 2., zák. o př. d. č. 76/27 Sb. dani důchodové nepodléhá.

Nál. nejv. správ. soudu z 7. IX. 1952, č. 12.614.

Podle § 7, odst. 2., zák. o př. d. č. 76/1927 Sb. nepokládají se za důchod dani podrobený přírůstky majetku, nastalé změnami a přesuny majetkovými, jako . . . mimořádnými dary a podobnými bezplatnými věnováními.

St—l zastává stanovisko, že i ona remunerační, která by byla v r. 1929 za mimořádné práce v úřadě vyplacena obnosem 5000 Kč, je takovým mimořádným darem, kdežto žal. úřad neuznává odměnu tu za mimořádný dar, uváděje, že odměna ta není ojedinělá, nýbrž pravidelně se opakující, a poukazuje na ustanovení prov. nařízení, odst. 7., k § 7, odst. 2., zák. o př. d.

Leč názor žal. úřadu, že zmíněná odměna pozbyla povahy mimořádného daru z důvodu, že st—l již po tři roky předtím obdržel podobné odměny, je právně mylný. Za mimořádný dar (že jde o dar, t. j. příjem, na jehož vyplacení st—l neměl nároku, jest mimo spor) dlužno po názoru nejv. správ. soudu uznati každé takové bezúplatné věnování, na něž příjemce neměl žalovatelného právního nároku, které bylo příjemci poskytnuto z důvodů nějakých mimořádných poměrů, jako něco, s čím příjemce nemohl předem ani pravděpodobně počítati jako se svým příjmem, na rozdíl od řádných darů, t. j. takových bezplatných věnování, kterých se příjemci s jistou pravidelností dostává — byť i bez jeho právního nároku — přece však takovým způsobem, že za obvyklých poměrů může s příjmem takovým předem již počítati. Okolnost tedy, že poplatník obdržel od svého zaměstnavatele remuneraci za mimořádné práce ve službě vícekrát (po více roků nebo vícekrát v jednom roce), nemůže býti nijak na závalu tomu, aby odměna ta byla uznána za mimořádný dar, neboť mimořádné poměry, jež jsou příčinou mimořádné odměny, mohou se opakovati, a přece nemůže zaměstnanec předem s takovými mimořádnými poměry a odměnami počítati. Ani prov. nařízení k § 7, odst. 2., ve svém odst. 7., na který žal. úřad poukazuje, nevylučuje z kvalifikování remunerační jako mimořádných darů takové odměny, které se náhodně opakovaly, neboť prohlašuje za dani podrobené jen takové příjmy z darů a bezplatných věnování, které se opakují s jistou pravidelností, a uznává za dané prostě takové remunerační, které byly zaměstnancům poskytnuty mimořádně a ojediněle za jejich mimořádné práce.

Že jde v případě, jenž je na sporu, o remuneraci za mimořádné práce, není žal. úřadem popíráno; z okolnosti pak, že i v letech předchozích byly st—li poskytnuty podobné odmě-

zakládá jen nepřijetí dovolání soudu, nikoliv nepřijetí pořadu práva.

Váž. obč. 5479 (plen. rozh. z 24. XI. 1925, č. pres. 544/25). Pokud není pro ten který případ v zákoně jinak ustanoveno, jest stranám přes to, že obě jsou členy organizací uzavřevších kolektivní smlouvy, nicméně volno, ujednati si individuální služební smlouvu, odehlynou od smlouvy kolektivní, a to bez rozdílu, zda byla úchylka učiněna ve prospěch zaměstnance nebo zaměstnavatele. Váž. obč. 5587 (rozh. z 22. XII. 1925, Rv II 892/24). Pokud není v zákoně jinak ustanoveno, jest stranám přes to, že jsou členy organizací, uzavřevších kolektivní smlouvy, nicméně volno, ujednati si individuální služební smlouvu, odehlynou od smlouvy kolektivní, bez rozdílu, zda byla úchylka učiněna ve prospěch zaměstnance, či zaměstnavatele. Pokud dlužno v ujednání (chování se) stran spatřovati sjednání odchylky od kolektivní smlouvy.

ny, nemůže právem býti dovozováno, že tu nejde o mimořádný příjem z bezplatného věnování, ježto ani tím není vyloučeno, že jde o odměnu, poskytnutou ojediněle, kdyžtě »ojediněle« podle svého významu není totéž, co »jednou«, jak patrně má za to žal. úřad. Zůstává-li naopak nepopřeno, že v době, za kterou byla st—lí remunerace poskytnuta, byla st—lem v důsledku mimořádných poměrů v úřadě (va-

kance míst) konány mimořádné práce, na které mu byla odměna poskytnuta, a bylo-li vyplaceni její — podle nepopřených vývodů stížnosti — umožněno jen náhodným docílením rozpočtových úspor ve služeb. resortu st—lově, pak dlužno přisvědčiti stanovisku stížnosti, že tu nešlo o takovou nějakou odměnu, s níž by byl st—l mohl předem počítati jako se svým příjmem.

Z rozhodnutí ve věcech sociálně pojišťovacích.

579.

I. Pojistná povinnost posluhovačky.

II. Zaměstnání jest vedlejším (ve smyslu § 2 zákona, č. 221/24) tehdy, když srovnáno jsouc s jinou (samostatnou) činností nebo s životním postavením dotčené osoby z hlediska hospodářského a sociálního, jest povahy podřadné. Nález nejv. správ. soudu z 20. X. 1932, č. 15.893/32, Sb. ÚSP. 124. Prejudikatura Boh. A 4285, 5486, 8083, 8921 a jiné.*)

Stížnost nepopírá ani, že jmenovaná byla u stěžovatele zaměstnána, a že stěžovatel byl jejím zaměstnavatelem ve smyslu § 8 zákona, č. 221/24 Sb. z. a n., ani netvrdí, že ji stěžovatel k pojištění přihlásil. Namítá však, že K. jako posluhovačka byla střídavě zaměstnána v několika domácnostech, všude měla jen vedlejší výdělek, že také u stěžovatele konala jen vedlejší práci, a dovozuje z toho, že nebyla k němu v poměru zakládajícím pojistnou povinnost podle § 2 cit. zákona, jenž vyžaduje stálé a výlučné zaměstnání, a smlouvou takového obsahu. Stěžovatel brání se tedy proti svému odsouzení námitkou, že K. vykonávala u něho práce jen jako vedlejší zaměstnání, a proto pojistné povinnosti podrobena a k pojištění jím přihlášená býti nemusila.

Námítku tu nemohl však nejvyšší správní soud uznati důvodnou. Spornou otázku pojistné povinnosti K. posuzovati jest podle ustanovení 1. odst. § 2 zákona, č. 221/24 Sb. z. a n. Podle něho jest pojištěním povinen a podle tohoto zákona pojištěn, kdo v Československé republice vykonává práce nebo služby na základě smlouveného poměru pracovního, služebního nebo učňovského (volontérského, praktikantského), a nevykonává jich jako vedlejší zaměstnání neb příležitostně. Pojem zaměstnání vedlejšího — a jen ten je zde na sporu — uvedený zákon nedefinuje.

Nedefinoval jej ani dřívější zákon, č. 268/19 Sb. z. a n. Zákon č. 221/24 Sb. z. a n. neprovedl zásadních změn v okruhu osob povinných pojištěním již podle zákona, č. 268/19 Sb. z. a n. Z toho plyne oprávněnost úsudku, že zákon, č. 221/1924 Sbírka zákonů a nařízení, neměl ani úmyslu změnit něco na výkladu, jehož se dostalo pojmu vedlejšího zaměstnání v praxi a judikatuře nejvyššího správního soudu, které uznávají zaměstnání za vedlejší tehdy, když

srovnáno jsouc s jinou (samostatnou) činností nebo s životním postavením dotčené osoby z hlediska hospodářského a sociálního, jest povahy podřadné (srov. nálezy: Boh. A 4285/24, 5486/26, 8083/29, 8921/30 a j.). U osob zaměstnaných nesamostatně u různých zaměstnavatelů nutno při tomto posuzování přihlížeti k souhrnu všech zaměstnání námezdních. Shledá-li se při tom, že tato námezdní zaměstnání podléhají pojistné povinnosti podle § 2, odst. 1., pak nutno řešiti otázku další, které z nich jest zaměstnáním hlavním, t. j. nejdříve placeným (§ 169, odstavec 5.), zakládajícím pojistnou povinnost (§ 169, odst. 2.), a který ze zaměstnavatelů jest povinnen osobu, o kterou jde, přihlásiti k pojištění.

Není proto správné mínění stěžovatelovo, že K. nepodléhala pojistné povinnosti z té příčiny, že pracovala jako posluhovačka v několika domácnostech u různých zaměstnavatelů, a že její zaměstnání u stěžovatele nebylo stálé a výlučné, neboť podle 2. odst. § 169 i takový zaměstnanec, který pracuje u několika zaměstnavatelů za oddělenou mzdu, jest podroben pojistné povinnosti, arci jen podle svého hlavního zaměstnání, t. j. zaměstnání nejdříve placeného (3. odst. téhož paragrafu).

580.

Kdy lze námezdní činnost osoby samostatně výdělečně činné považovati za vedlejší zaměstnání. Nález nejv. správ. soudu z 20. XII. 1932, č. 19.939 z r. 1932, Sb. ÚSP. 135. Prejudikatura: Boh. A 4285 aj.)*

Výkladem pojmu zaměstnání vedlejšího zabývá se nejvyšší správní soud již v řadě svých nálezu, zejména nálezu ze dne 31. prosince 1924, č. 15.760/23, Boh. A 4285, a dospěl zde k závěru, že při řešení otázky, zda některá činnost jest zaměstnáním vedlejšího, jest v každém jednotlivém případě zkoumati, v jakém poměru jest činnost ta k celkové hospodářské a sociální situaci té které osoby, a jest proto zjišťovati, v jakém poměru jest toto zaměstnání k jinakým příjmovým zdrojům, po případě k jiné činnosti osoby té.

Pro tento poměr jest ovšem zcela nerozhodno, zda k výkonu zaměstnání, o něž jde, má či nemá ta která osoba odborné vzdělání a nelze proto v otázce odborného vzdělání hledati vůbec kritérium pro určení povahy zaměstnání jako hlavního nebo vedlejšího.

Naproti tomu úvaha, zabývající se otázkou trvalosti jednoho zaměstnání proti druhému zaměstnání téže osoby, dotýká se již poměru této činnosti k celkové hospodářské, případně sociální situaci osoby té, a nemusí proto býti pro

*) Boh. A 4285 (nález nejv. správ. soudu z 31. XII. 1924, č. 13.760/23). K výkladu pojmu zaměstnání hlavní a zaměstnání vedlejší. Boh. A 5486 (nález nejv. správ. soudu z 15. III. 1926, č. 9291/25). K výkladu pojmu »hlavního a vedlejšího zaměstnání« (obecní strážník a ponocný). Boh. A 8083 (nález nejv. správ. soudu z 3. IX. 1929, č. 16.130, v »Prac. právu«, roč. VIII., str. 94). K výkladu pojmu »vedlejší zaměstnání« podle zák. č. 221/24. Boh. A 8921/30 (nález nejv. správ. soudu z 2. XII. 1930, č. 18.718, v »Prac. právu« č. 199). O pojmových znacích vedlejšího zaměstnání podle zák. č. 221/24.

*) Boh. A 4285 (nález nejv. správ. soudu z 31. XII. 1924, č. 13.760/23). K výkladu pojmu zaměstnání hlavní a zaměstnání vedlejší.

otázku, zda na určité zaměstnání jest pozíratí jako na zaměstnání hlavní či vedlejší, zcela bez významu.

Přece však nesluší pouštětí se zřetele, že skutečnost, že určité zaměstnání jest trvalým zaměstnáním té které osoby, nevyklučuje sama o sobě ještě možnosti, že zaměstnání to jest v celkové hospodářské a sociální situaci osoby té v určitém časovém úseku jen jejím zaměstnáním vedlejším.

Poněvadž pak otázku, zda určité zaměstnání jest zaměstnáním vedlejším, jest pro obor pojistné povinnosti posuzovati jen v rámci časového údobí, o které při pojistné povinnosti jde, nemůže okolnost, že nějaká činnost jest trvalým zaměstnáním té které osoby, třeba pro určení povahy zaměstnání toho jako hlavního není bez významu, býti uznána za kriterion jediné a takové, které by o sobě mohlo postačiti pro závěr, že jde o zaměstnání hlavní.

581.

Zaměstnavatel jest povinen k pojištění přihlásiti i osobu, kterou si pojištěnec sám zjednal, aby ho zastupovala při vykonávání prací a služeb. Nález nejv. správ. soudu z 2. II. 1935, čís. 1714/35, Sb. ÚSP. 135. Prejudikatura: Boh. A 7650, 8842, 6926, 8755, 9106.*)

Podle § 2, odst. 1., zákona ze dne 9. října 1924, č. 221 Sb. z. a n., jest pojištěním povinen a podle tohoto zákona pojištěn, kdo v republice Československé vykonává práce nebo služby na základě smluveného poměru pracovního, služebního nebo učňovského, a nevykonává jich jako vedlejší zaměstnání nebo příležitostně. Předpis § 20, odst. 2., téhož zákona pak zavazuje zaměstnavatele, jenž zanedbal přihlašovací povinnost, aby pojišťovně za předpokladů zde uvedených nahradil náklad na dávky, jež pojišťovna učinila na dotyčného pojištěnce podle ustanovení zákona nebo stanov.

Žalovaný úřad v naříkaném rozhodnutí zjistil, že jsou in concreto splněny předpoklady těchto zákonných předpisů.

Stížnost brojí proti zjištění, že M. M. podléhá v zaměstnání u stěžovatele pojištění podle cit. § 2 námitkou, že M. M. jako zástupkyně byla jen příležitostně zaměstnána, takže vůbec nepodléhá pojištění.

Námitku tohoto obsahu nemohl nejv. správní soud uznati.

Okolnost, že M. M. konala stěžovateli práce v zastoupení své sestry, není pro posouzení sporné otázky rozhodnou, ježto i takové zaměstnání výpomocné může podle obsahu smluvního závazku býti rázu trvalejšího, takže by je nebylo lze kvalifikovati za příležitostné, t. j. za zaměstnání, jež je zjevem pouze nahodilým a krátkodobost nemůže býti považováno za řádný zdroj příjmů osoby pracující (srovn. Boh. A 7650/28, 8842/50 a j.). Že by v daném případě byly dány tyto znaky zaměstnání příležitostného, nebo že by žalovaný úřad byl vycházel z odchýlného výkladu zaměstnání příležitostného, stížnost nenamítá.

Nemohl proto nejvyšší správní soud uznati nezákonným nebo vadným závěr úřadu, že M. M. ve sporném zaměstnání podléhala pojištění podle citovaného § 2, odst. 1.

*) Boh. A 7630 (nál. nejv. spr. soudu z 13. XII. 1928, č. 16.599/27, v »Prac. právu«, roč. VIII., str. 37). I hlavní povolání zaměstnavance může s hlediska § 1 nemocenského zákona č. 268/19 býti vykonáváno jen příležitostně.

Boh. A 8842 (nál. nejv. spr. soudu z 23. X. 1930, č. 16.234, v »Prac. právu«, č. 186). O pojmu »příležitostného zaměstnání«.

Další námitkou, že mezi stěžovatelem a M. M. neexistoval nikdy služební poměr, ježto ji nájala její sestra J., aby ji u stěžovatele zastupovala a konala její práce, brojí stížnost proti názoru žalovaného úřadu, že jest považovati stěžovatele za zaměstnavatele M. M. a popírá touto námitkou splnění předpokladu cit. § 20, odst. 2.

Ani této námitce nemohl nejvyšší správní soud přisvědčiti.

Námitkou tou vznesena na spor otázka, lze-li stěžovatele pokládati za zaměstnavatele ve smyslu § 8, odst. 1., cit. zákona, který ustanovuje, že zaměstnavatelem podle tohoto zákona jest osoba, na jejíž vrub jsou vykonávány činnosti, uvedené v § 2 až 4. Tomuto ustanovení jest rozuměti tak, že zaměstnavatelem je osoba, jíž postihuje hospodářský výsledek prací pojištěncových ať již pozitivně ve formě úspěchu, nebo negativně ve formě ztráty, že nezáleží na tom, kdo zaměstnanec přijal do služby, nýbrž na tom, komu zaměstnanec práce nebo služby koná, nebo přesněji řečeno, komu úspěšná činnost jeho přichází na prospěch a koho jeho neúspěchy a ztráty zatěžují (srov. Boh. A 6926/27 8755/30, 9106/31).

Ježto jest mimo spor, že M. M. konala po dobu dovolené své sestry pro stěžovatele v jeho domácnosti a na jeho riziko práce, měl žalovaný úřad podle náhledu nejvyššího správ. soudu dostatečný podklad pro své zjištění, že ve sporném období byl zaměstnavatelem M. M. stěžovatel.

Bylo proto stížností zamítnouti pro bezdůvodnost.

582.

Uznal-li znalec žalobce k výdělku neschopným nejvýše 65%, jest rozsudek, jímž se žaloba zamítá, správný. Rozs. v. p. s. z 17. XI. 1932, č. j. Cpo 341/52/1, Sb. ÚSP. 68.

Mezi stranami bylo sporné, zdali žalobce jest invalidní ve smyslu § 109, odst. 2., poj. zák. Soudní znalec MUDr. B. prohlédl žalobce před soudem pojišťovnicí a podal dobrozdání, které vyznělo v tom, že »dnešní stav... možno oceniti nejvýše 65% neschopnosti, takže... jest s to, aby si jednu třetinu normálně činného zemědělského dělníka vydělal. Tím spíše, kdyžte procento nezpůsobilosti... z poranění z roku 1951 se průběhem doby sníží, po případě úplně vymizí.« Jest pravda, že první soud v důvodech napadeného rozsudku uvádí pouze tento posudek, aniž se zmiňuje o posudku důvěrného lékaře žalované pojišťovny dr. S., který ztrátu výdělečné schopnosti u žalobce páčil na 75%. Avšak z protokolu u poj. soudu dne 4. II. 1932 sepsaného jest zřejmo, že před prvním soudem po výslechu znalce MUDra. B. přečteny byly veškeré listiny stranami předložené, tudíž i zmíněný posudek dr. S. i posudek revisního lékaře žalované pojišťovny dr. L., který ztrátu výdělečné způsobilosti žalobcovy ocenil na 40%. Není příčiny pochybovati, že první soud své přesvědčení, že žalobce není invalidní, zakládá na výslechu celého jednání (§ 272 c. ř. s., § 225, odst. 1., poj. zák.), tudíž, že první soud byl si vědom též řečeného posudku dr. S., třeba posudek tento v důvodech svého rozhodnutí výslovně necituje.

585.

Skutečnost, že zaměstnanec si způsobil nemoc lehkomyšlným nebo nemravným životem, neosvobozuje nemocenskou pojišťovnu od povin-

nosti poskytnouti mu nemocenské ošetření (§ 95 I, č. 1, zákona č. 221/24), a je i zaměstnavatel, jsou-li dány podmínky § 20, odst. 2., zák. 221/24, povinen nahraditi nemocenské pojišťovně tento podpůrný náklad. Nález nejv. správ. soudu z 19. I. 1935, č. 855, Boh. A 10.285.

584.

Nález Rozhodčího soudu Úrazové pojišťovny dělnické jest prejudiciální pro spor mezi nemocenskou pojišťovnou a Úrazovou pojišťovnou dělnickou o náhradu podle § 247, zákona 184/28 Sb. z. a n. Rozh. vrch. poj. soudu č. Cpo 417/29.

Rozhodnutí soudů nižších stolic.

Advokátní koncipient není vyloučen jako obecný zmocněnec v řízení před pracovním soudem ze zastupování ani jde-li o spor, jehož předmět nemá hodnotu vyšší než 1000 Kč. Usn. pracovního soudu v Plzni z 2. VI. 1935, Cpr III 173, kraj. soudu v Plzni z 25. VI. 1935, Opr 19/35.

Stěžovatel napadá usnesení pracovního soudu zamítající návrh žalobcův na vydání rozsudku pro zmeškání a připouštějící JUDr. R. S. jako zástupce žalovaného v podstatě z důvodů, že usnesení to odporuje předpisu § 25 zák. o prac. soudech, podle kterého, protože se jedná o předmět sporu pouze 180 Kč, tudíž menší hodnoty než 1000 Kč, jest vyloučeno zastoupení advokátem. Jmenovaný jako advokátní koncipient podléhá tímž zákonným ustanovením jako advokát a nemůže prý proto býti ve sporu zmocněn jiným způsobem, než jako advokát. Zastupování takové jest i advokátním řádem zakázáno a směřuje k obcházení zákona.

Rekursní soud nesdílí názoru stěžovatelova, že byl by v souzeném případě porušen předpis § 25 zák. o prac. soudech, neboť jak ze zápisu o ústním jednání dne 1. června 1935 konaném patrně, JUDr. R. S. výslovně přednesl, že byl zmocněn jako soukromá osoba žalovaným, aby jej při roku zastupoval, a proto v jednání nevstupuje jako advokátní koncipient JUDr. M., nýbrž jako soukromá osoba. I plná moc obsahuje to nejnútnejší, co při udělení plné moci zástupci musí býti uvedeno a její předložení bylo pro předpis § 30 c. ř. s. nutným.

Podle § 25 zák. o prac. soudech mohou se strany dáti před pracovním soudem zastupovati každou svépřípravou osobou, která jest schopna před soudem jednati. Která osoba jest schopna před soudem jednati, o tom jednájí ustanovení §§ 1—3 c. ř. s., vztahující se vzhledem k předpisu § 19 zák. o prac. soudech i na řízení před pracovními soudy. Ani v těchto předpisech civilního soudního řádu, ani v § 25 zák. o prac. soudech není ustanovení, že by advokátní koncipient jako soukromá osoba nemohl stranu ve sporu zastoupiti. Přesný a jasný předpis § 25 zák. o prac. soudech, že zastoupení může se dít každou svépřípravou osobou, nemůže býti zrušen stavovskými předpisy, v daném případě advokátním řádem, a proto prvý soud nepochybně, připustil-li jmenovaného advokátního koncipienta jako zástupce žalovaného a pro řádné zastoupení tohoto při roku, zamítl-li návrh zástupce žalobce, aby byl vyhlášen rozsudek pro zmeškání žalované strany.

Poznámka. S rozhodnutím nelze souhlasiti. Předpis § 25 zák. č. 131/31, pokud vylučuje za-

Nárok nemocenské pojišťovny podle § 247 zákona 184/28 jest nárokem odvozeným od nároku pojištěncova (arg. slova: »předje tento nárok«,), záviseje na něm co do důvodu i co do výše. O nároku pojištěncově rozhoduje podle § 58 c) úrazového zákona Rozhodčí soud úrazové pojišťovny dělnické s konečnou platností. Jeho nálezem je tudíž vyřešena prejudiciální otázka pro spor podle cit. § 247. Pojišťovací soud jest vázán rozhodnutím Rozhodčího soudu a není oprávněn samostatně přezkoumávati, zdali a v jaké výši přísluší pojištěnci utrpěvšímu úraz nárok na úrazový důchod. Učinil-li tak přec, jest rozsudek nezákonný.

stupování advokátem, nelze vykládati jinak, než že tímto vyloučením jsou rovněž postizeni advokátní koncipienti. Netřeba žádati výslovného předpisu zákona. Termínem »advokát« v tomto případě nepochybně jest zahrnut i »advokátní koncipient«. Tomuto výkladu jest přisvědčiti tím spíše, ježto jinak by omezení cit. § 25 co do zástupců nemělo plného významu: strana, udělující advokátu plnou moc, udělila by jí současně také advokátnímu koncipientu a přes to, že zákon o pracovních soudech zastoupení advokátem vylučuje, by zastoupení advokátem snadnou cestou mohlo býti realizováno. F. Müller.

V tom, že zaměstnanec, ač ustanovení kolektivní smlouvy o montážním příplatku a příplatku za práci znal, nároků na tyto příplatky neuplatňoval a přijímal mzdu za odpracované hodiny jím samým co do počtu udávané bez těchto příplatků, aniž reklamaci činil, dlužno spatřovati zaměstnancovo vzdání se nároků na tyto příplatky ve smyslu § 863 a 1444 obč. zák. Rozs. pracovního soudu v Praze z 2. VIII. 1935, Cpr III 1020/32.

Poznámka: S právním názorem tohoto rozsudku nelze souhlasiti. K zániku práva z důvodu, že nebylo ho použito, resp. že nebylo uplatňováno, dochází jen promlčením. Toho však v daném případě není. Žalobcovy právní nároky mohly by zaniknouti pouze vzdáním se podle § 1444 o. z. K takovému vzdání se práva se vyhledává, aby se stalo projevem vůle oprávněného na venek. (Váž. obč. 7562.)

Vůli ovšem lze projevit i mlčky, avšak jen takovými činy, které, uváží-li se všechny okolnosti nedávají rozumné příčiny o vůli pochybovati, při čemž hleděti jest k obyčejům a zvyklostem, které platí v poctivém obchodu.

Pouhé neuplatňování nároku samo o sobě nemůže býti a není takovým projevem. (Váž. obč. 6814.) Nelze se přece domnívati, že by zaměstnanec, pro kterého jest mzda jediným pramenem příjmu, chtěl se vzdáti části svých nároků, aniž by byl k tomu nucen.

Zaměstnavatel neprojevil vůči zaměstnanci požadavek po snížení mzdy ani nijak neprojevil, že by měl na tom zájmu. Chtěl-li by dosáhnouti tohoto účinku, bylo zajisté na něm, aby návrh tohoto obsahu sdělil zaměstnanci. Také zaměstnanec neprojevil, že by nějaký návrh zaměstnavatelův podobného obsahu přijal. (Váž. obč. 7562.) Není tedy souhlasného projevu smluvních stran, který by se nesl ke změně pracovní smlouvy svého času ujednané.

Nelze proto také míti za to, že by pouhým neuplatněním bylo možno se právního nároku vzdáti.
Dr. Piebl.

Hospodyně v hotelu podléhá pensijní pojistné povinnosti. Rozh. zemského úřadu v Praze z 22. XII. 1952, č. 284.866 ai 32, 15-3045/7 ai 31.

Hospodyně v hotelu podléhá pojištění podle § 1, odst. 1. bodu 4., zákona č. 26/1929, koná-li tyto práce: Objednávky zboží pro spotřebu v masové kuchyni, přejímání zboží a placení účtů za ně, psaní objednacích lístků a zapisování účtů za dodané zboží do knihy pro evidenci účtů; při tom jako pokladní v masové kuchyni vyznačuje na registrační pokladně cenu jídel a nápojů, odnášených do jídelny, vinárny nebo výčepu, a to podle ceníku a jídelních lístků a hlášení číšníků, a kontroluje též zboží, pokud jde o cenu, množství, jakost a druh, přijímá peníze za pokrmy a nápoje prodané přes ulici a přijaté peníze odevzdává druhé pokladní, nastupující službu odpoledne.

Činnost tuto hodnotí zemský úřad jako služby kupecké podle zákona č. 20/1910, vyžadující určitých znalostí, výcviku a zdatnosti, jež zakládají pensijní pojistnou povinnost podle ustanovení § 1, odst. 1., č. 4, zákona č. 26/1929.

Chromolitograf podléhá pojistné povinnosti podle ustanovení § 1, odst. 1., č. 6 lit. c), i podle § 1, odst. 2., p. z. 26/1929. Rozh. min. soc. péče z 28. XI. 1952, č. j. 2229/IV/5/52.

Činnost chromolitografa spočívá v tom, že při čisté chromolitografii položí na originál průsvitný papír pausovací a obtáhne si vodovou tušou kontury všech barev, které se v originále vyskytují. Takto získanou pausu obtiskne nátiškař na litografický kámen, a to tolikrát, v kolika barvách se má obraz provésti. Litograf pak vypracuje kreslením ručním, buď pěrem nebo litografickou křídou příslušný počet těchto ploten pro jednotlivé barvy (žlutou, červenou, modrou, zelenou a pod.), z nichž se originální obraz skládá; musí si tedy malbu rozložit na jednotlivé barvy a pak v rámci té které barvy vyplňuje plochy těchto barev tuší buď slaběji nebo silněji tak, aby pak v tisku docílil barevný odstín, jak jsou v originále. Při reprodukci fotografické je postup práce v podstatě stejný, až na to, že litograf nezhotovuje si sám konturu (pausu), která v tom případě je nahrazena kopií fotografickou, zhotovenou zvláštním fotografem. Litograf takovéto fotografické kopie pak pouze upravuje; některé části prokresluje, některé zesiluje, jiné opět zeslabuje, jak to právě originál výkresu vyžaduje. Leptáním a broušením litografických kamenů se nezabývá; přípravné práce takové konají kamenotiskaři, resp. brusíči.

Podstata činnosti litografy spočívá v úpravě a přípravě zobrazování kopie, přenesené na litografický kámen (při chromolitografii čisté),

resp. fotografické kopie originálnímu výkresu prokreslováním, zesilováním nebo zeslabováním jednotlivých tónů podle originálu.

Celkovou tuto činnost nelze proto hodnotiti jako pouhé kopírování, snímkování (pausování), nýbrž jako činnost kresličskou. Kopírování výkresů papírem pausovacím není vlastním účelem činnosti chromolitografů, nýbrž jen prostředkem pomocným, aby originál výkresů byl jím na litografický kámen přenesen. Kopie, zhotovená pausovacím papírem i kopie, pořízená cestou fotografickou, nepředstavuje úplnou a hotovou reprodukci originálu a je nutno ji podle originálu vyplnit ve všech detailech, aby byla věrnou reprodukcí originálu jak co do ohraničení barevných ploch i různých odstínů, tak i co do podrobnějšího prokreslení detailů, které při ručním nebo fotografickým kopírování nemohly vzniknouti. Spočívá tedy těžiško a vlastní účel zaměstnání chromolitografa v činnosti kresličské; chromolitograf zhotovuje podle originálu kopii nikoliv pouhou mechanickou činností, která při chromolitografii čisté (při pausování obkreslování) je pouze rázu přípravného a podřízeného, nýbrž činí pak teprve detailním obkreslováním, resp. prokreslováním, které teprve činí kopii reprodukcí originálu jak co do různých dimenzí, tak i co do odstínování a označení barevných ploch; v tom právě spočívá, resp. jeví se činnost duševní. Dlužno dále uvážiti, že v rozhodovaném případě jde o chromolitografa, který nepracuje s výkresem jednobarevným. Duševní činnost chromolitografa při kopírování mnohobarevných výkresů spočívá i v kombinující a tvůrčí činnosti zaměstnancově, který si výkres, resp. kopii musí podle barev nebo jejich odstínů na několik částí rozložit.

K naučení se kreslení nepostačuje nabytí pouze manuálních zručností, (ovládáním pera, tužky), nýbrž je třeba ještě zvláštního výcviku ducha, převyšujícího míru všeobecného vzdělání. Proto také dlužno uznávati duševní činnost za podstatného činitele i takového kresliče, který pořizuje jen kopie podle originálu. Přísluší-li zaměstnanci kreslení podle předloh k jeho pravidelnému zaměstnání, nutno takovou práci pokládati za převážně duševní, nikoli za mechanickou reprodukci.

Práce převážně duševní zakládá pak pojistnou povinnost zaměstnancovi ve smyslu § 1, odst. 2. p. z., a dlužno také chromolitografa v rozhodovaném případě uznati za pojistně povinného podle téhož zákonného ustanovení. Po případě vyplývá pojistná povinnost chromolitografa již z ustanovení § 1, odst. 1., č. 6 lit. c) p. z., ježto činnost jeho se v podstatě vyčerpává pracemi kresličskými, kterými je zaměstnán ve sporné době stále, nikoliv pouze přechodně, takže jej dlužno zahrnouti do kategorie zaměstnanců (kresličů), vytčené v citov. zák. ustanovení.

Poznámky.

Koaliční právo učňů.

Platné právo shromažďovací a spolčovací má pouze jedno omezení ohledně osob nedospělých. V § 50 zákona spolčovacího, v oddílu, kde se jedná o spolcích politických, se stanoví: »Cizozemci, ženské a nezletilé osoby nesmějí býti přijaty za členy politických spolků.« — Instituce politických spolků, které podléhaly

četným policejním omezením, se neujala. Mimo zákon vznikly politické strany jako útvary faktické. Poněvadž politických spolků téměř nebylo, nepřišlo vyloučení nezletilých z politických spolků k platnosti.

Spolkové a shromažďovací právo postavila na novou basi ústavní listina, která v § 113 zaručila právo klidně a beze zbraní se shromažďovati a tvořiti spolky a připustila omezení pro

shromáždění na místech sloužících veřejné dopravě, pro zakládání spolků výdělečných a pro účast cizinců v politických spolcích. Takové omezení může nastati jenom formálním zákonem.

Z porovnání § 30 zákona společovacího s § 115 ústavní listiny je zjevno, že ústavní listina o omezení dříve platných přejala pouze možnost vyloučení cizinců z účasti v politických spolcích. Vyloučení žen z politických spolků ruší se § 106 ústavní listiny, podle něhož se výsady pohlaví neuznávají.

Jelikož § 113, odst. 1., říká, že výkon práva společovacího a shromažďovacího upravují zákony, je otázkou, zda zůstalo v platnosti ustanovení § 30 společovacího zákona, pokud nepřípouští členství osob mladistvých v politických spolcích.

Ústavní listina v § 113, odst. 2., ruší výslovně ustanovení společovacího zákona (§ 24), pokud připouští rozpuštění spolku z jiného důvodu nežli, že »jeho činností byl porušen trestní zákon nebo veřejný pokoj a řád«. — Zde tedy jde o výslovné zrušení určitého ustanovení.

Ustanovení § 113, odst. 3., kde se příkladmo uvádějí případy omezení, jak ze slov: »zákonem mohou se zavést omezení«, jasně vyplývá, je pouhou směrnicí pro obvyčejného zákonodárce při budoucí úpravě práva společovacího a shromažďovacího.

Nepochybně tedy zůstává v platnosti omezení stanovené v § 30 společovacího zákona, podle něhož mladistvé osoby nesmějí býti přijaty za členy politických spolků. (Zde snad netřeba zdůrazňovati rozdíl mezi spolkem politickým a politickou organisací faktickou, pro níž, jako instituci stojící mimo zákon, omezení neplatí.)

Jak již bylo řečeno, politické spolky nemají u nás praktického významu a je tudíž zbytečné rozšiřovat se o omezení společovacího práva nedospělých v těchto spolcích. Pro úplnost však bylo třeba se o věci zmíniti.

Společování osob nezletilých se úpravou, s níž se setkáváme v platném zákoně společvacím, nevyčerpává. Ústavní listina má totiž v § 114 ustanovení o speciálním právu společvacím, pro něž se žádné omezení nestanoví, a které jako právo sui generis nepodléhá vůbec omezením a podmínkám zákonů o právu společvacím a shromažďovacím. Stanoví se tam:

»Právo společvací k ochraně a podpoře pracovních (zaměstnaneckých) a hospodářských poměrů se zaručuje. Všeliké činy jednotlivců nebo sdružení, jež se jeví úmyslným rušením tohoto práva, jsou zakázány.«

Jde tu o právo t. zv. koaliční, které není omezeno na státní občany, ani na osoby zletilé. Naopak jakékoli rušení tohoto práva se výslovně zakazuje.

Je-li sporno, zda učňové, pokud jsou nezletilí, mohou býti členy politických spolků, nemůže býti sporu o tom, že společvací právo učňů k ochraně a podpoře pracovních a hospodářských poměrů je zabezpečeno.

Všeobecná ústavní záruka koaličního práva má pro učně v podstatě dvojitý význam: jednak mohou býti členy stávajících nebo se utvořivších odborových organisací, kde se organisují také zletilí, jednak mohou zakládati sami organisace, i když členstvo by se rekrutovalo pouze z učňů. V druhém případě je ovšem organisování vázáno na podmínku, že společování s mě-

řuje výhradně k ochraně a podpoře pracovních a hospodářských poměrů, neboť jenom pro tento případ ústava garantuje uvedené právo společvací a jeho rušení zakazuje.

I shromáždění učňů, které vyhovuje podmínkám výše uvedeným, požívá ochrany zákona o teroru (na ochranu svobody ve shromážděních). Tu by šlo o shromáždění zákonně svolané. Ostatně zákon tento mluví výslovně i o shromážděních, která nebyla svolána podle zákona společovacího a svolavatele resp. pořadatele takových shromáždění klade, pokud jde o ochranu před terorem, na roven osobám řídícím shromáždění společková nebo podle shromažďovacího zákona. Jan Hrabánek.

Účinnost vl. nař. č. 163/1933 o změně § 82 ž. ř.

Byla předložena otázka, jak jest vykládati ustanovení nař. č. 163/1933 v případě, že živnostenský pomocník, který onemocněl před účinností tohoto nařízení, byl po účinnosti propuštěn podle lit. h) cit. § 82 ž. ř.

Podle čl. II. nařízení toto nabývá účinnosti dnem vyhlášení, t. j. dnem 10. srpna 1933. Nařízení neobsahuje žádných ustanovení o přechodné úpravě. Jest proto otázku rozhodnouti podle cit. čl. II. Cit. § 82 ve starém znění obsahoval ustanovení, že pomocný pracovník může býti bez výpovědi ihned propuštěn, trvá-li nezaviněná nezpůsobilost ku práci přes čtyři neděle. Toto ustanovení bylo cit. nařízením zrušeno. Podle nového znění, t. j. počínaje dnem 10. srpna 1933, zaměstnavatel nemůže tohoto důvodu použití k propuštění. A to bez rozdílu, zda zaměstnanec onemocněl před účinností nař. č. 163/33, či po tomto datu, při čemž rovněž nerozhoduje, jak dlouho byl zaměstnanec v den účinnosti nařízení nemocen. I kdyby v den účinnosti nemoc trvala déle čtyř týdnů, zaměstnavatel nemůže tohoto důvodu s výsledkem použití. To podává se z toho, že § 82 ž. ř. ustanovuje, ve kterých případech zaměstnavatel může svého zaměstnance propustiti, a tyto případy nař. č. 163/33 omezilo také o lit. h). Otázka, kdy vznikly skutečnosti odůvodňující propuštění, jest nerozhodnou, není v žádném vztahu k účinnosti cit. nař. Nařízením omezeno bylo pouze oprávnění zaměstnavatelovo co do propuštění. Omezení to však vstupuje v účinnost v den nařízením stanovený bez ohledu, kdy nastaly okolnosti propuštění odůvodňující. Dr. Jiří Pech.

Odpovědnost za dodržování pracovní doby.

Politické úřady, stíhající přestupky podle § 13 zák. č. 91/18, trestají zaměstnavatele, aniž zjišťují, která osoba v konkrétním případě v závodě jest odpovědnou za určování pracovní doby. Zaměstnavatel v takovýchto případech brání se proti trestnímu nálezu námitkou, že neurčuje sám pracovní dobu zaměstnanců, nýbrž některý z jeho zaměstnanců, kterého k tomu zmocnil.

Politické úřady spokojují se pak tím, že zaměstnavatele zproští, aniž by dále v trestním řízení pokračovaly proti osobě, která byla majitelem podniku zmocněna, aby pracovní dobu určovala a které v konkrétním případě dala příkaz k zakázané práci přes čas.

Jest sice pravdou, že mnohdy nelze již tuto osobu stíhati, ježto přestupek jest zatím promlčen.

Podle našeho názoru vyzaduje tato praxe změny, a to v tom směru, že je třeba, aby okresní

úřady, zjišťující skutkovou podstatu § 13 zák. č. 91/18, braly v úvahu také možnost svrchu naznačenou a již při zjišťování skutkové podstaty zjišťovaly, zda snad v tom kterém konkrétním případě není odpovědnou osoba od majitele podniku odlišná, která byla zmocněna, aby určovala pracovní dobu. Trestní řízení bylo by v pochybných případech zahájiti jak proti majiteli podniku, tak proti zmocněnci. Je toho tím více třeba, ježto zmíněné případy nejsou nejzávažnější a poukaz na některého zaměstnance k určování pracovní doby jest častým prostředkem obhajoby zaměstnavatelů, proti kterým bylo zavedeno trestní řízení podle § 15 cit. zák.

Nemají-li se tyto skutečnosti státi vhodným prostředkem proti tomu, aby zákonný zákaz práce přes čas byl beztrestně obcházen, pak jest podle našeho názoru třeba, aby praxe správních úřadů byla vhodným způsobem usměrněna.

V. Bokáč.

Zasílání obsílek přísedícím pracovních soudů — poštovní. (Výnos min. spravedlnosti čj. 29.083/35.)

Obsílky pracovních soudů, řízení jejich přísedícím, kteří bydlí mimo sídlo soudu, jsou úřední korespondencí svědčící adresátům, poštovním jinak povinným, ale protože jsou zasílány »ve věcech veřejné služby« a jsou tedy podmíněny normálním výkonem služby, přísluší jim podle čl. II., odst. 3., zák. ze dne 2. října 1865, č. 108 ř. z., osvobození od poštovního. Jsou-li však určeny takovéto obsílky adresátům, bydlícím v místním doručovacím okrese podávacího poštovního úřadu, osvobození od poštovního jim nepřislouží (čl. IV. zák. č. 108/1865).

Abyste bylo možno toto ustanovení provést, je třeba u obsílek řízených adresátům, bydlícím mimo místo podávacího poštovního úřadu, vyznačovat vlastnosti přísedících pracovních soudů v adrese obsílek. Pokud pak jde o obsílky určené adresátům v místě podávacího poštovního úřadu, jež nejsou osvobozeny od poštovního, dlužno takovéto obsílky doručiti buď soudním zřízencem anebo, není-li to možné, poštu, ale jest poštovní přísedícímu na jeho žádost nahraditi jako hotové vydání jim podniknuté, a to z úřední zálohy soudu, o jehož přísedícího jde (§ 3 vládn. nař. č. 217/1931 Sb. z. a n.).

Daň důchodová; přírážky podle § 19 zák. o př. d. osob, uvedených v § 2 zákona a vyměření daně podle § 34 zákona.

Ze statistických výkazů daně důchodové, zasílaných vyměřovacími úřady státnímu úřadu statistickému, seznalo ministerstvo financí, že některé vyměřovací úřady

1. při vyměřování daně důchodové osobám vojenským a četnickým v činné službě ukládají přírážky podle § 19 zákona o př. d. v případech, kde mimoslužební příjem těchto osob sám o sobě sice nepřevyšuje částku 26.000 Kč, kde však úhrn služebních a mimoslužebních příjmů tuto částku převyšuje;

2. při vyměřování daně důchodové podle ustanovení § 34 zák. o př. d. povolují slevy podle §§ 20 a 21, ačkoliv již podle zdejšího vynesení ze dne 5. ledna 1930, č. 72.156/29 (č. 2, poslední věta) takovýto postup se nesrovnává se zákonem.

Ministerstvo financí stanoví proto:

a) Přírážky podle § 19, odst. 1. o př. d., lze ukládati (za dalších tam zmíněných podmínek) jen poplatníkům s poplatným důchodem více

než 26.000 Kč. Poplatným důchodem jest jenom důchod v tuzemsku dani podrobený (odst. 1. prov. nař. k § 19, odst. 1.), t. j. pouze důchod, který není podle speciálních ustanovení (§ 2, odst. 1.—5. zák.) od daně osvobozen. Proto nelze při posuzování této otázky k příjmům podle § 2, odst. 1.—5., osvobozeným vůbec přihlížet a lze zmíněné přírážky uložiti jen, přesahuje-li neosvobozený příjem sám o sobě 26.000 Kč.

b) § 34 z. o př. d. stanoví, že daň z jiného než sražce podrobeného příjmu bude vyměřena zvláště podle § 18. Toto vyměření není »řádným« vyměřením podle všeobecných ustanovení zákona (odst. 2. prov. nař. k § 34 zák.); poukaz na § 18 týká se jen sazby, uvedeně v § 18, odst. 1. (analogie podle odst. 4. prov. nař. k § 36, odst. 1.). Proto nelze při vyměření daně podle § 34 zák. ani předepsati přírážky podle § 19 zák. (a to ani když tento samostatně zdaněný důchod sám o sobě přesahuje 26.000 Kč), ani povolitli slevy podle §§ 20 a 21.

(Naproti tomu mají ustanovení §§ 19, 20 a 21 zák. místo ve všech případech, kde podle zákona dojde »k řádnému vyměření daně podle všeobecných ustanovení, na př. podle § 32, odst. 5., § 35, odst. 3., § 35, odst. 2., třetí věta, a § 37, odst. 1. zákona.)

Ministerstvo financí sděluje, že současně žádá státní úřad statistický, aby vrátil příslušným vyměřovacím úřadům statistické výkazy daně důchodové v případech, kde byly neprávem poplatníkům povoleny větší slevy podle § 20 nebo § 21 zák. o př. d., t. j. slevy, činící aspoň 30 Kč. V těchto případech budtež — nenastalo-li snad promlčení podle § 227, odst. 4. zákona — bez meškání vyměřeny dodatky na dani důchodové.

(Vynesení min. fin. ze dne 23. ledna 1931, čj. 4.816/31-III/8.)

Korporační řád a hospodářství fašistické Itálie. Nákladem Orbisu, Praha XII., ve Sbírce spisů právnických a národohospodářských vyšla právě kniha »Korporační řád a hospodářství fašistické Itálie«, která je v Československu prvním větším pokusem osvětliti vznik a vývoj fašismu a důvody, které italský fašismus vedly ke zřízení korporálního řádu. Pisatel, sekretář obchodní komory brněnské, dr. Jindřich Mayer, snaží se ukázati, jak vývoj fašismu a jeho reformy jsou odvislé od otázek hospodářských a jak fašistická Itálie, podobně jako sověty, přesunula vědomě těžké své činnosti na pole hospodářské. Korporační řád a různé správní reformy, směřující k tomu, aby hospodářským složkám (representovaným syndikáty, federacemi a konfederacemi) byl zajištěn větší vliv na stát, pronikavá kontrola soukromého podnikání a současně hájení zásady, že stát nemá býti podnikatelem, jsou zajímavým pokusem o další vybudování soukromokapitalistického systému. Zvláštní kapitola je věnována nové nauce o korporálním hospodářství. Nakonec zabývá se autor poměrem státu k hospodářství a zdůrazňuje nutnost reform evropských demokracií. Fašistické hnutí není však hnutím původním; jeho myšlenky jsou převzaty částečně z ciziny. Úspěch nacionalismu v různých státech ukazuje, že je nutno, aby tomuto hnutí byla věnována náležitá pozornost. Kniha je tedy velmi aktuální. Brož. za 35 Kč.

Die Entscheidung der Stritte aus dem Arbeits-, Dienst- und Lehrverhältnisse. Edmund Prochaska. Nákl. Rudolf M. Rohrer, Brno, 1932. Stran 212. Cena 45 Kč brož., 50 Kč váz. —

Autor publikuje předpisy, kterými po vydání zákona o prac. soudech je upraveno rozhodování sporů z pracovní smlouvy. Kromě zákona o pracovních soudech zařadeny jsou do sbírky normy o rozhodčích soudech hornických, o rozhodčí komisi podle zákona o závodních výborech, o rozhodčím soudu živnostenských společenstev, o rozhodčím soudu podle bankovního zákona, o rozhodčí komisi pro zaopatření trvalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém, o labských plavebních soudech a o domovnících. Základem jest autorovi zákon o pracovních soudech, ke kterému připojuje svůj výklad, výtahy ze sněmovních materiálů a soudní rozhodnutí, vedle souvislých předpisů (zejména pak črť). Ostatní předpisy již komentovány nejsou, vyjma §§ 5 lit. g), 22 a 26 zák. o závodních výborech (ke kterým jsou připojena některá rozhodnutí) a publikovaných předpisů bankovního zákona. Tato okolnost je na újmu publikace, zejména pokud jde na př. o příslušnost hornických soudů rozhodčích, rozhodčí komise podle zákona o závodních výborech, i rozhodčí komise podle § 75 náhr. zák. Také § 16 zák. č. 82/1920 o domovnících by vyžadoval přípojení judikatury a výkladu. Ježto § 39 zák. čís. 151/31 prvně všeobecnou formou zasahuje do hromadných sporů, bylo by zařaditi do publikace také předpisy o ústřední a obvodních komisích domácí práce, o rozhodčí komisi pro zřízence v kovodělném průmyslu i ustanovení zákona o stavebním ruchu, o rozhodčích soudech mzdových pro živnost stavební. Poukazuje-li autor v úvodu své práce na nedostatečné provedení zásady centralisace příslušnosti ve sporech z pracovního poměru, bylo by na místě nespokojiti se publikací norem, nýbrž vymeziti příslušnost jednotlivých orgánů, a to zejména ve vzájemném poměru. To platí na př. ohledně hornických soudů rozhodčích, rozhodčí komise podle zák. o závodních výborech, i ohledně řádných soudů co do případů, ve kterých jim příslušnost byla zůstavena (na př. domovníci, jejich nároky podle § 6/II zák. čís. 82/20, zaměstnanci státu). Postrádáme rovněž § 45 zák. č. 156/1902. Výklad k zák. č. 151/1931 podává autor v rozsahu, potřebném pro praxi. Judikatura uspořádána v přehledném zpracování. Také sněmovních materiálů je užito k výkladu jednotlivých předpisů. Uvedení souvislých procesních předpisů (zejména rak. civilního řádu soudního) usnadní praxi její úkol.

Delovno pravo. Razlaza socijal. zakonov v službenem razmerju. Dr. Augustin Reisman. Nakladem »Ljudska tiskarna«, Maribor, 1933. Stran 190. Cena neudána. Populární výklad norem pracovního práva jihoslovanského. Autor v důležitějších kapitolách připojuje srovnání s právy jiných států, zejména s pracovním právem českoslovanským. V přehledu literatury uvedena jest také literatura českoslovanská alespoň v nejdůležitějších dílech. Orientaci po jihoslovanské právní úpravě pracovního poměru poslouží tato publikace vyčerpávajícím způsobem.

Sinn und Wert der Sozialversicherung. MUDr. Gottlieb Pick. Nakladem Rudolf M. Rohrer, Brno, 1933. Stran 96. Cena 24 Kč. — Autor hodnotí ve své práci instituci sociálního pojištění s hlediska praxe nemocenského lé-

kaře. Podstatná část publikace jest věnována přehledu sociálního pojištění v jednotlivých státech (Rakousko, Anglie, Švýcarsko, Rusko, Francie, Německo). Nejdůležitější partii jest však »psychologie sociálního pojištění«, zjišťovaná denní pokladenskou praxí a srovnání jednotlivých systémů sociálně pojišťovacích s tohoto hlediska. Závěrečná kapitola o českoslovanském sociálním pojištění uzavírá autorovy úvahy.

Zur Reform des Vorverfahrens. Dr. Gisela Tauber. K VI. sjezdu německých právníků v Čs. republice vydalo naklad. Robert Lerche, Praha, 1933. Stran 56. Cena 12 Kč. — Práce, která jest věnována otázce, zda jest přípravné řízení svěřiti soudu či státnímu zastupitelství, jest prvním svazkem prací kriminologického ústavu německé university pražské, vydávaných prof. dr. Edgarem M. Foltinem, který svazek uvádí předmlouvou. Autor hájí kompetenci státního zastupitelství. Celé přípravné řízení jest koncentrovati v ruku státního zástupce. Také státního zástupce jest vyhoviti soudcovskou neodvislostí. Právní postavení obviněného jest zlepšiti a v zákoně přesně vymeziti.

Nové českoslovanské právo tiskové. Jan Hrabánek. Dr. Albert Milota. Svazek 11. Právnícké knihovny. Nakladem Právníckého knihkupectví a nakladatelství, Praha 1933. Stran 490. — Spis obsahuje veškeré normy, týkající se tisku, zejména i ony, které se tisku týkají nepřímo. Tedy vedle ústavních předpisů o tisku, tiskových zákonů rakouského a uherského, tiskové novely č. 124/24 a tiskové novely č. 126/33, ustanovení zákonů tresních, pokud činy tam uvedené lze spáchat tiskem, dále zákony: na ochranu republiky, proti nekalé soutěži, o právu autorském a o nakladatelské smlouvě. Text doprovázen jest vyčerpávajícím výkladem Hrabákovým, podrobným zpracováním sněmovních materiálů a judikaturou. Elaborát zrevidoval a doplnil dr. A. Milota. Zejména jest upozorniti na publikaci hlavy páté tlač. zák. uh. zák. čl. XIV/1914 (§§ 57—60), obsahující ustanovení o právním poměru vydavatele periodického listu a členů redakce. Publikace svojí úplností a vyčerpávajícím zpracováním podle současného stavu teorie i soudní praxe bere náležitý zřetel k praktickému upotřebení a splňuje tak plně svůj účel příručky pro odpovědné redaktory a vydavatele, advokáty a soudce, kteří se tiskovými věcmi zabývají.

Časopisy.

Soutěž a tvorba (roč. VI, č. 7—8). JUDr. Jiří Weis: Jaký význam má okamžité vystoupení nebo propuštění zaměstnance, podléhajícího zákonu o obchodních pomocnících, na jeho povinnost k zachování tajemství podle § 13 zák. proti nekalé soutěži? Ing. Otto Porge: K otázce nároku zaměstnance na odměnu za vynález, učiněný ve službě.

Penzijní pojištění (roč. XII, č. 4). Dr. Jan Gallas: Mezinárodní úprava invalidního a starobního pojištění. Dr. A. J. Jindřich: Následky nepřihlášení nebo opožděného přihlášení v sociálním pojištění.

Vychází 20. každého měsíce. — Předplatné ročně Kč 20.—, s přílohou »Archiv pracovního a sociálně pojišťovacího práva« ročně Kč 32.—, pro předplatitele časopisu »Odborové sdružení českoslovanské« Kč 12.—, s přílohou »Archiv pracovního a sociálně pojišťovacího práva« Kč 18.—. Redakce, správa a výpravna v Praze I., Na Perštýně 11. — Majitel: Odborové sdružení českoslovanské. — Vydavatel a odpovědný redaktor Rudolf Tayerle. — Řídící redaktor Jaromír Hlaváček. — Tiskem Lidové knihtiskárny A. Němce a spol., Praha II., Hyberská ul. 7.

Novinová sazba povolena řed. pošt a telegr. 208.987-VII.-1937.